

Danse- og musikhistorier 17

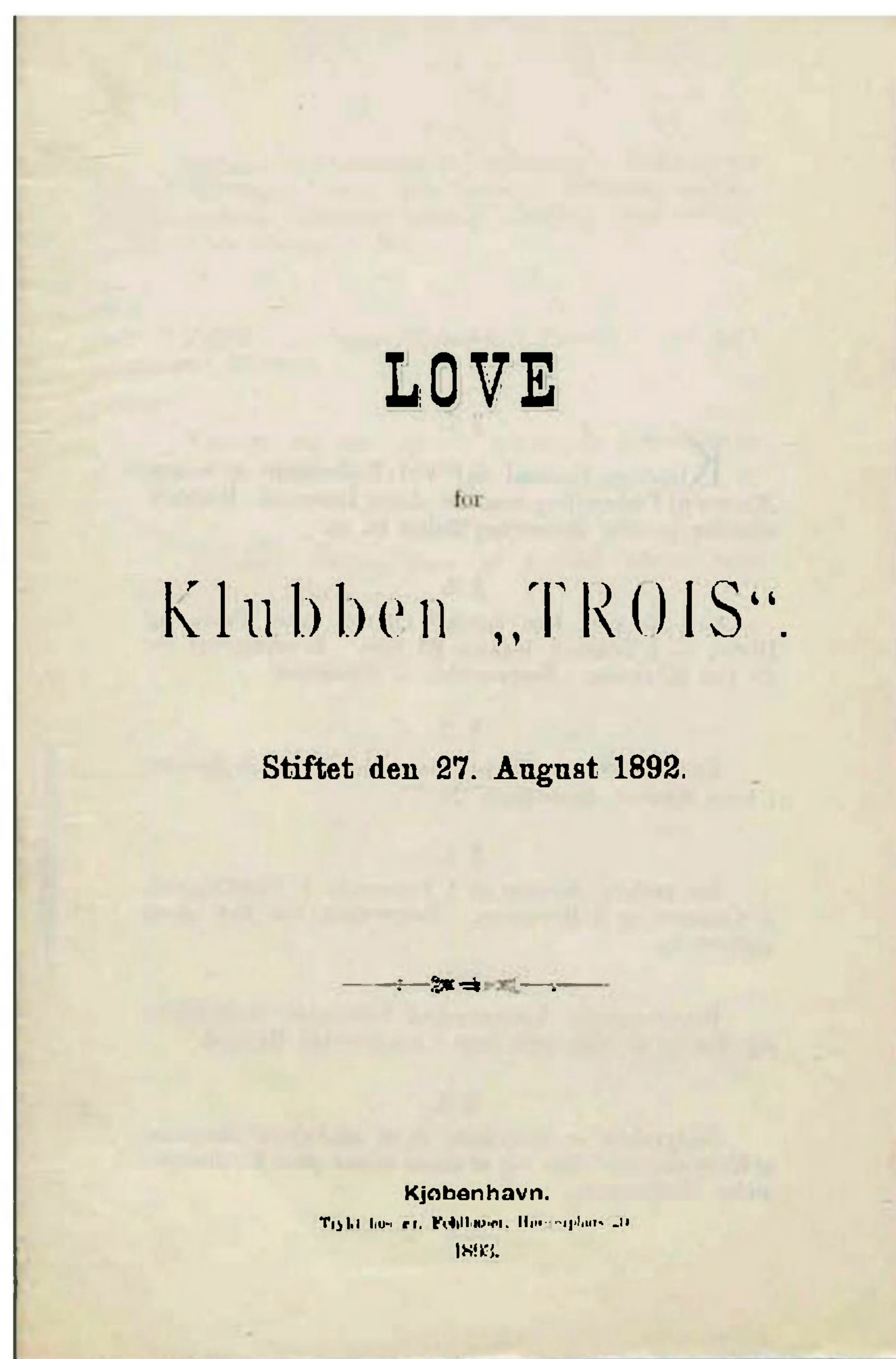
Konkurrencedans i 1890'erne

af Ole Skov

I 1980-90'erne var der nogle unge mennesker, der ville forsøge at sætte rekord i, hvor længe man kunne danse dansk folkedans uden stop – de kaldte det maratondans. Der blev holdt flere arrangementer blandt andet på Rådhuspladsen i København og i Køge. Senere kom der også danmarksmesterskaber i folkedans til. Dengang troede man nok, at det var nytænkning at holde konkurrencer indenfor "folkedans" og "gamle danse". Det var det for så vidt også, når man taler om det, vi i dag kalder "folkedans", nemlig de danse, som blev optegnet i første halvdel af 1900-tallet og som danses i folkedansforeningerne. Men der var faktisk i 1890'erne konkurrence i de "gamle danse", som stadigvæk dansedes i slutningen af 1800-tallet og som senere også blev til "folkedanse". Disse danse var for eksempel galopade, galop og polka.

Dansekurrencer indenfor "sportsdansverdenen", som dem vi kender i dag, opstod først noget inde i 1900-tallet. Disse konkurrencer bestod af de "moderne danse" som for eksempel fox-trot og tango og opstod efter, at man havde lavet sammenslutninger af danseskoler, hvor der blev konkurreret mod hinanden.

I 1892 dannedes i København en forening med navnet "Trois", hvilket betyder 3 på fransk. Jeg har ikke fundet ud af, hvorfor foreningen fik dette navn.

Forside af "Love for Klubben 'Trois' stiftet 27. August 1892"

Foreningens love har 10 paragraffer, der lyder:

§ 1. Klubbens Formaal er: ved Diskussion at optage Æmner til Forhandling som har almén Interesse. Klubben afholder jævnlig Koncerter, Baller m.m.

§ 2. Som Medlem kan optages enhver nobel Dame og Herre. I Indskud betales 25 Øre. Kontingentet er 25 Øre Kvartalet. Restancetid: 3 Maaneder.

§ 3. Klubben afholder Diskussionsmøden første Mandag i hver Maaned, Karmelgade 29.

§ 4. Bestyrelsen bestaar af 1 Formand, 1 Viceformand, 1 Kasserer og 2 Revisorer. Bestyrelsen har Ret til at supplere sig.

§ 5. Det eventuelle Aaroverskud forbeholder Bestyrelsen sig Ret til at disponere over i velgjørende Øjemed.

§ 6. Bestyrelsen er berettiget til at excludere saadanne af Klubben, der viser sig at skade denne eller forulæmper andre Medlemmer.

§ 7. Ordinær Generalforsamling afholdes 1 Gang aarlig med 14 Dages Varsel ved Opslag i Klubbens Lokale. Extraordinær Generalforsamling afholdes, naar mindst Halvdelen stemme derfor.

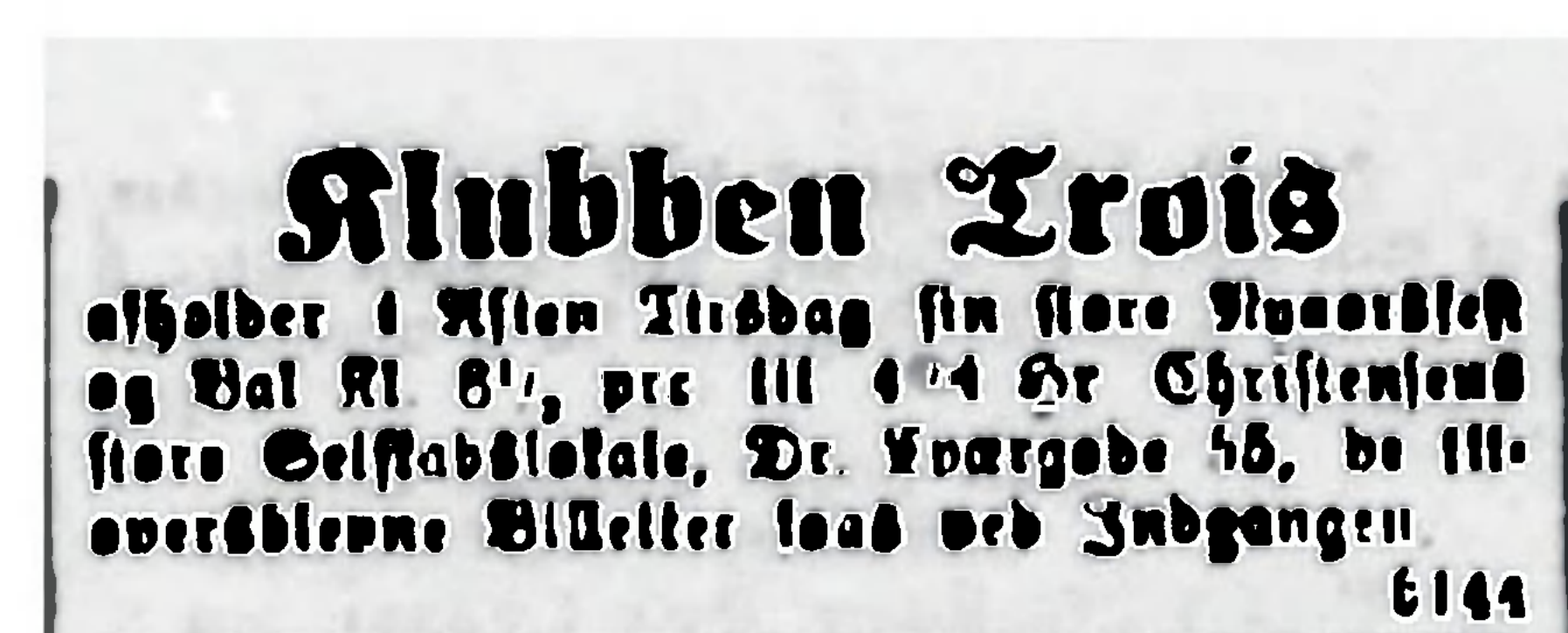
§ 8. Politik og Sager vedrørende Privatlivet er ikke tilladt i Klubben.

§ 9. Klubben kan ikke opløses naar mindst 5 Medlemmer bestemmer sig til at fortsætte den.

§ 10. Alvorlige Overtrædelser af Lovene kunne have Exclusion til Følge.

Efter i de første år at have holdt diskussionsmøder som nævnt i §3 begyndte man at holde flere og flere baller. Selvom det var en selskabelig forening med diskussioner, underholdning og fester på programmet, så endte foreningen med at blive Danmarks første dansesportsklub, hvor man uddelte medaljer efter konkurrencer på ballerne. I 1890'erne blev disse konkurrencer kaldt for "dansevæddeløb" og "kapdansning". De bestod i, hvor lang tid og hvor mange omgange rundt i dansesalen man holdt til at danse.

"Trois" holdt til i forskellige selskabslokaler i København, blandt andet i Hr. Christensens store Selskabslokale i Dr. Tværgade 55 også kaldet "Kæden" og senere også i "Kongens Klub" i Østergade 15.

Annonce i "Social-Demokraten" d. 7.1.1896

Musik og bal i "Kæden" omkring år 1900

"Fh. Kongens Klub" ca. 1895, Østergade 15 i København

"Klubben Trois afholder i Aften Tirsdag sin store Nytaarsfest og Bal Kl. 8½ prc til 4 i Hr. Christensens store Selskabslokale, Dr. Tværgade 55, de tiloversblevne Billetter faaes ved Indgangen".

Som det ses, så dansede man dengang ofte til langt ud på morgenen.

"Kæden" var et folkeligt sted, og der var også en del andre selskabelige foreninger, der holdt til dér. Man dansede folkelige danse som Polka, Hopsa, Trippevals og Mazurka men også kvadrilledanse, som den meget kendte "Sextour".

En Sextour i Kæden,
eller:
hvorefter en fikkelig Parbeer, som aldrig havde været paa den Gæleri fer, kom ind i Kæden og maatte gaae i Toiet, men saa trobrede sig et Par Haar Dine og en Rone.

Motivet efter: En Forlovelse i Wiener-Deadrille.

Til Melodi: En Sextour, af i det lille Ord.

Kjøbenhavn
Jnl. Strandberg's Forlag.
Saaes i Bog- og Papirhandelen Holmsøgade 15, Østn.
(Ligeværdig for Løbsrytteren.)
Trykt hos Ernst Kano.

Forside til skillingsvisetryk af "En Sextour i Kæden"

Klubben Trois
holder i Aften Bal Kl. 8½ - 4 i Kæden. Udmærket Assistance af Kædens Orkester. De tiloversblevne Billetter findes ved Indgangen.

Avisen "København" d. 6.2.1896

Senere fik "Trois" foreningslokale og holdt deres arrangementer i "Kongens Klub" i Østergade 15. Denne klub var en selskabelig forening oprettet i 1776 i København, og lokalerne var opkaldt efter klubben. Foreningen "Kongens Klub" flyttede fra lokalerne i 1850'erne og blev i 1877 slået sammen med "Det forenede borgerlige selskab" og blev til "Kjøbenhavns Klub". Man kaldte efter dette stadigvæk lokalerne for "Kongens Klub" eller "forhenværende", "fhv" eller "fh", hvilket også blev malet på facaden. Der var flere selskabslokaler og en restaurant i bygningen. I slutningen af 1800-tallet lejede mange foreninger sig ind dér for at holde generalforsamlinger, medlemsmøder, diskussionsmøder, kurser, baller og maskerade, og B. Huges og H. O. Hansens Danseskoler holdt både dansekurser og afdansningsbal dér:

Undervisning.
H. O. Hansens Danseskole afholder Af-dansningsbal Fredag d. 12. Marts i Fhv. Kongens Klub Østn. 15. Tidligere Elever kan deltage. Billetter faaes i Cigarhandelen Lille Kongensg. 30, hver Dag. 68609

"Social-Demokraten" d. 9.3.1897

I november 1897 afholdt "Trois" en stor konkurrence i dans. Avisen "København" skrev d. 27.11.1897 under overskriften:

Ihærdige Dansere.
—o—

"Der er en Forening, som kalder sig "Trois", hvis Formaal er at sætte Rekorden for Udholdenheds-Dansere op til det højst mulige. Forleden holdtes der i "Kongens Klub" i den Anledning et Konkurrence-Bal. Der startede 26 Par, deriblandt flere første Klasses Dansere. Der skulle danses Galopade i en halv time. Efter 10 Minutters Forløb faldt 8 Par fra. Og da 25 Minutter var forløbne var der kun 5 par paa Gulvet. Kampen blev nu haard. Der gik en halv time, og de 5 par dansede rundt endnu, men medtagne så de ud.

Man besluttede at holde en 2 Minutters Rast og derpaa fortsætte med 15 Minutters Dans endnu for at faa en Afgørelse af Striden. Musikken spillede atter op, og de 5 Par dansede ud. Raskere og raskere gik Galopaden, men de 5 Par holdt ud. Dommerne travede fortvivlede op og ned ad Gulvet, thi man havde kun to par Medailler, og alle 5 Par havde gjort sig værdige til Udmærkelse. Der gik 45 Minutter og de 5 Par holdt stadig ud. Da standsede Dommerne Dansen og maatte udlove Medailler til alle 5 Par. Blandt de Vindende var en bekendt Bokser og en bekendt Væddeløbsrytter.

Medaillerne vil blive uddelte Tirsdag den 7de December i Kongens Klub". Den 7.12.1897 skrev "København" nu med overskriften "De utrættelige Dansere":

“Vi henledte for nogle Dage siden, Opmærksomheden paa Klubben “Trois”, hvis Medlemmer viste sig at være i Besiddelse af en hidtil ukendt Udholdenhed i Dansen. Man driver her Dansen ligefrem som Sport. Og for at opmuntre Bestræbelserne i denne Retning, har man udsat en “Overmesterskabsmedaille for 1897”.

Om denne vil der blive kæmpet i Aften og Klubbens Medlemmer imødeser Udfaldet med største Spænding. De Par, der vil deltage i Konkurrencen skal danse en Time i Træk med en Pause paa 3 Minutter. Der maa kun bruges Polka- eller Galopadetrin, og der skal danses uafbrudt. Slaar Nogen om i Valsetrin, eller staar Nogen et Øjeblik stille, gaar de ud af Konkurrencen.

Da det ved første Prøve viste sig, at Klubben tæller mindst 5 Par hvis Udholdenhed trodser alle hidtil kendte Erfaringer, har man tænkt sig Muligheden af, at flere Par kan fortsætte Dansen i over en Time. I saa Fald vil man gaa frem paa følgende Maade: Medlemmerne stiller sig op til en Marsch. De passerer forbi Dommerne og afgiver deres Stemmer over hvilket Par der skal have Medaillen.

Man vil med Spænding imødesee Udfaldet”.

Konkurrencen om “Overmesterskabsmedaljen” blev afholdt d. 7.12.1897 i “Kongens Klubs” lokaler og refereres allerede d. 8.12.1897 i avisen “København”:

“Og Dansen, den gaar. Til Konkurrence-Bal.

I Aftes afholdt Klubben “Trois” sit med stor Spænding imødesete Konkurrencebal om Overmesterskabsmedaljen for 1897. Den højtidelige Handling var fastsat til kl. 11 (dvs. kl. 23).

Da vi lidt før dette Tidspunkt indfandt os i Klubbens Lokaler paa Østergade 15, herskede der en blid Idyl. Omkring et Bord sad tre Herrer og to Damer og drak Kaffe og Kognak. Damerne røg Cigaretter og Herrerne hengav sig til alvorlige Betragtninger, hvilket var smukt, men absolut ikke underholdende. Langs med Væggene udfoldede Klubbens øvrige Medlemmer en mild og velgørende Flirt, hvilket var forstandigt gjort af dem. Inde

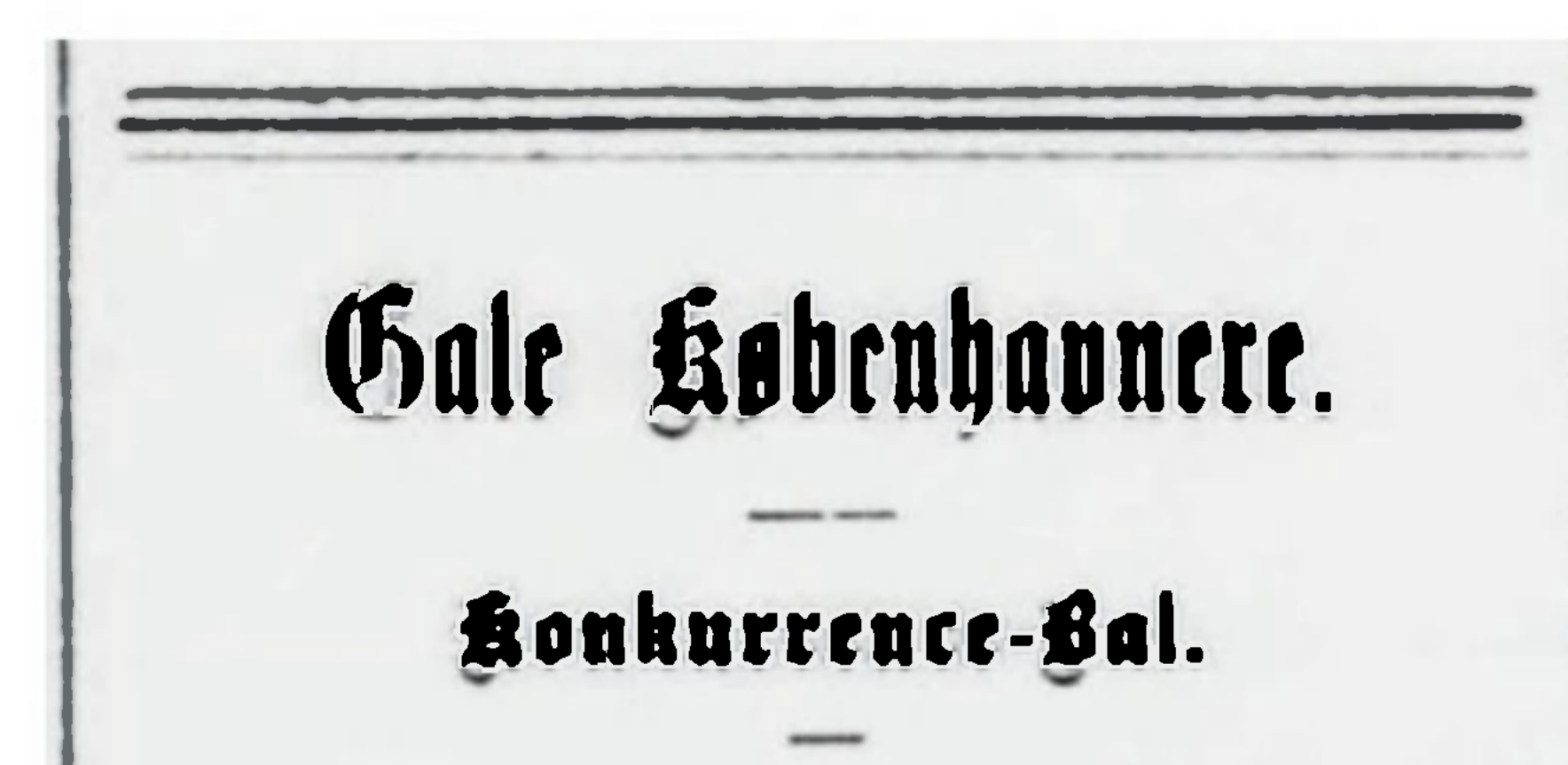
i Salen dansede et enligt par Mazurka. Paa Slaget 11 stillede 12 Par sig op og begyndte den hidsige Kappestrid. Men allerede efter 5 Minutters Forløb opgav det ene Par Ævret og trak sig tilbage i en stille Krog. De andre dansede videre med en Udholdenhed, man ellers kun sjældent træffer hos Nutidens Ungdom. Minut gik efter Minut. Sveden haglede ned ad Herrernes høje Flipper, og Damerne smæltede ganske langsomt hen. En lille bleg Herre dansede sig blegere og blegere. Tilsidst var hans Ansigt ganske hvidt og hans Skjortebryst ganske sort. Han kastede en bønligt Blik paa sin Dame, men hun omklamrede ham krampagtig og hvirvlede ham rundt op ad Gulvet i den vildeste Galop. Endelig lykkedes det ham at slide sig løs. Han sank bevidstløs ned i en Sofa og rekvirerede stønnende en Bayer. Da var der gaaet 25 Minutter.

Efter en halv Times Forløb var der endnu otte Par paa Gulvet, otte Par, som med gløder Ansigter og stive, glasagtige Øjne drejede rundt i en vanvittig Polka. Men efterhaanden tyndedes Rækkerne ud, og de sidste 10 Minutter var der endnu kun fire Par, der holdt Stand, rigtig nok svært medtagne af de uhørte Anstrængelser. Herrernes stivede Flipper havde for længst ophørt at være til, Vand og Pomade rislede i klare Bække ned ad deres før Tiden furede Pander, og der opsteg giftige Dampe fra deres bøje- de Rygge. Om Damerne er det bedst at tie. De laa med opløste Frisurer som vade Engle i deres Kavallerers Favn.

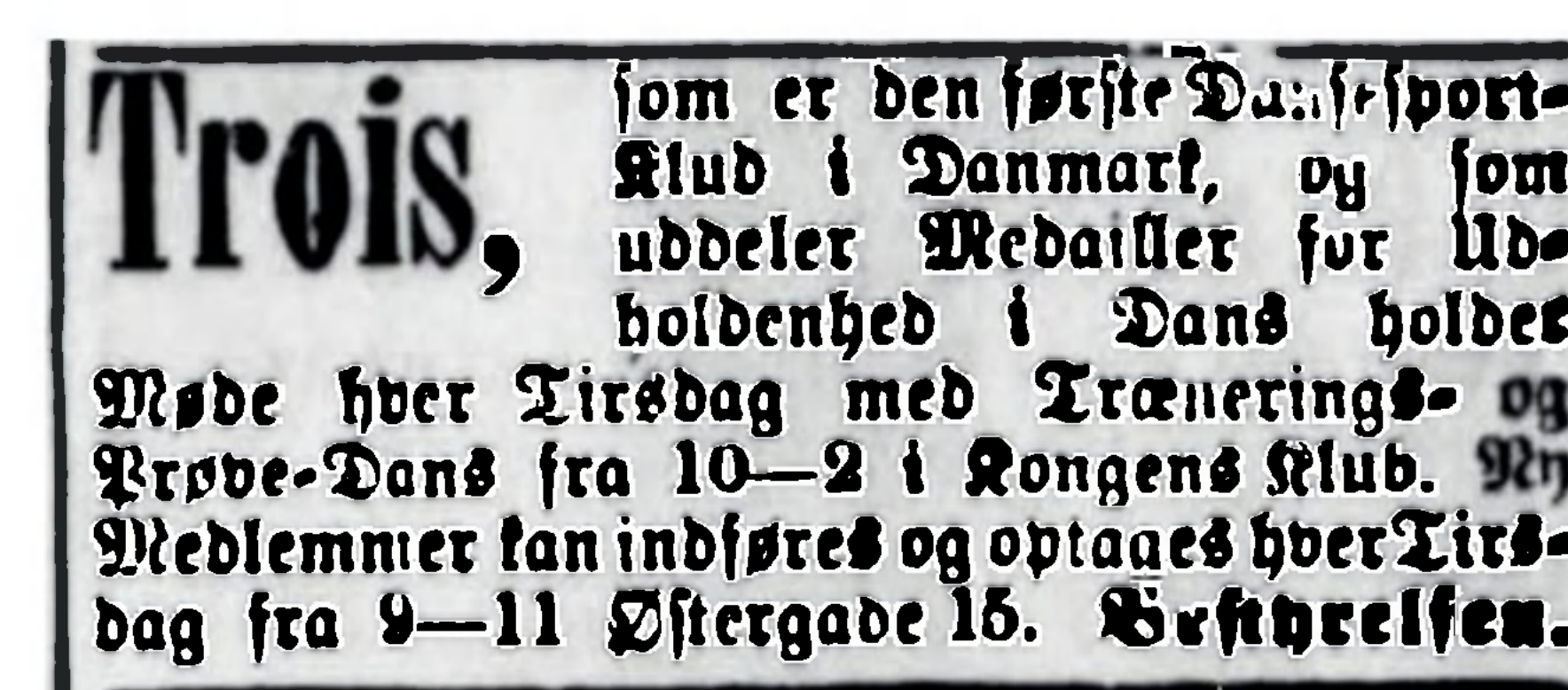
Der manglede endnu 5 Minutter. Da indtraf der noget, som gjorde en øjeblikkelig Pavse nødvendig i den vilde Jagt. En Dame besvimede og maatte bæres ud. Almindelig bestyrtelse. Damen blev lagt paa en Sofa, og to Kellnere hældte samvittighedsfuldt hver en Kande Vand over Hovedet paa hende. Da dette Middel ikke viste sig kraftigt nok til at bringe hende tilbage til Livet, forsøgte man med Hoffmandsdraaber. En lille Flaske fuld blev hældt i Munden paa hende, og Virkningen viste sig næsten øjeblikkelig. Efter denne ufrivillige Pavse tog de tre tiloversblevne Par fat med fornyet Raseri. De holdt alle ud til Kl. 12. Derpaa fik det Par, som havde danset de fleste Omgange, overrakt hver en vægtig Guld-

medalje. Orkesteret blæste en Touche ind i Ørerne paa dem, og Medlemmerne raabte hurra for at skjule deres Misundelse overfor det lykkelige Par.

Indehaveren af Mesterskabet for en Times Dans er en ung, hidtil ukendt, ganske lille Mand, hvis navn er Andersen. Den kvindelige Indehaver er en høj, korthaaret, men desværre i det offentlige Liv ligeså ukendt Dame, Frk F. De havde drejet Salen rundt 61 gange. Forhaabentlig har de ikke sat alt for mange Pund til”. Tekst af “Arne”.

Dansearrangementerne omtales i aviser over hele landet, så det må have været en interessant nyhed med konkurrencedans. I Fyns Venstreblad 9.12.1897 og i Middelfart Venstreblad er overskriften sågar: “Gale Københavnerne” og man skriver at “Herrerne var mest ganske unge Mennesker” samt at “nogle af Damerne var særdeles kønne, navnlig før de havde danset”.

Announce i avisen “København” d. 14.12.1897

“Trois, som er den første Dansesportsklub i Danmark, og som uddeler Medailler for Udholdenhed i Dans holder Møde hver Tirsdag med Trænerings- og Prøve-Dans fra 10-2 i Kongens Klub. Ny Medlemmer kan indføres og optages hver Tirsdag fra 9-11 Østergade 15. Bestyrelsen”.

Der var på et tidspunkt omkring 800 medlemmer af “Trois”, så man har sikkert fået mange penge i kassen ved dansearrangementerne. Derved kunne man efterleve sine vedtægters §5 nemlig at uddele midler til velgørende formål, hvilket ses i en annonce i “Folkets Avis”.

Trois som er den første Danse sport Klub i Danmark, stiftet d. 27. August 1892, indbyder i Aar for første Gang over 200 fattige Børn til Julefest Tirsdag den 28. December i Kongens Klub. Kl. 6 serveres gratis Chokolade, Kager og Godter. Stort Julebal for Medlemmer fra 10-5. Medlemskort forevises Trois Kontor, Gernersegade 45. Salen vil blive dekoreret i fransk Nationalfarve. 757

Folkets Avis d. 28.12.1897.

Det ser imidlertid ud til, at man ud over medlemmerne også havde "inviteret" ikke-medlemmer til at deltage i ballerene, hvilket ifølge politi-vedtægten var ulovligt. Der stod følgende i Nationaltidende d. 7.1.1898:

Offentligt Bal.
Foreningen "Trois" for hvilke Musikere er Formand, a holdt for faa Dage siden et Bal paa Østergade Nr. 15, hvori der havde deltaget flere Personer, som ikke vare Medlemmer af Foreningen. Der midt i forrige Maaned blev mulkeret med 35 Kr. i en ganske lignende Sag mod samme Forening, mødte atter i Retten igaar. Sagen blev henvist til kriminel Behandling hvor den vil blive Gjenstand for en grundig Undersøgelse.

Nationaltidende 7.1.1898

"Offentligt Bal.

Foreningen "Trois", for hvilken Musiker J. er Formand, afholdt for faa Dage siden et Bal paa Østergade Nr. 15, hvori der havde deltaget flere Personer, som ikke vare Medlemmer af Foreningen. J., der midt i forrige Maaned blev mulkeret (tildelt bøde) med 35 Kr. i en ganske lignende Sag mod samme Forening, mødte atter i Retten igaar. Sagen blev henvist til kriminel Behandling hvor den vil blive Gjenstand for en grundig Undersøgelse".

De 35 kr. i bøde var faktisk en lille bøde og ligner et "startgebyr" i forhold til lignende bøder, som man kan læse om i aviserne.

Som opfølgning på dansekonkurrencerne i 1897 skrev avisen "København" d. 7.1.1898:

Mesterskabsbaafere. Som man maasse vil erindre, afholdt Klubben "Trois" for et Par Maaneder siden en Konkurrence i Dans om Mesterskabet for København. Den Vindende, en ung Mand ved Navn Aug. Andersen, har i disse Dage modtaget en Udfordring fra en fransk Mesterskabsdanser til en tre Timers Galopadedans. Indsatsen, 1000 Francs, tilfalder den, som i det givne Tidsrum har drejet Salen flest Gange rundt.

De Damer, der er udset til at være de to Dansesportsmænds Ofre, burde i Tide sørge for at faa deres Liv assureret. De vil sikkert have udaandet, inden den vilde Jagt efter de 1000 Francs er til Ende.

Avisen "København" d. 7.1.1898

"Mesterskabsdansere". Som man maasse vil erindre, afholdt Klubben "Trois" for et par måneder siden en Konkurrence i Dans om Mesterskabet for København. Den Vindende, en ung Mand ved navn Aug. Andersen, har i disse dage modtaget Udfordring fra en fransk Mesterskabsdanser til en tre Timers Galopadedans. Indsatsen, 1000 Francs, tilfalder den, som i det givne Tidsrum har drejet Salen flest Gange rundt.

De Damer, der er udset til at være de to Dansesportsmænds Ofre, burde i Tide sørge for at faa deres Liv assureret. De vil sikkert have udaandet, inden den vilde Jagt efter de 1000 Francs er til Ende".

Drejesyge. I "Kongens Klub" er der en Forening af 800, som det synes temmelig ekscentriske, unge Mennesker. Til fælles Muntration har de f. Eks. hittet paa at afholde Dans-Væddeløb, og den 1ste Marts foregaar en stor Kapdansning over en Distance af 3 engelske Mil eller Klubbens Sal 117 Gange rundt. Der er udsat 6 Præmier, der uddeles til de tre Par, som kommer først ind. Der skal stadig galopperes.

Avisen "København" d. 16.2.1898

Konkurrencerne fortsatte og i "København" kan man d. 16.2.1898 læse: "Drejesyge. I "Kongens Klub" er der en Forening af 800, som det synes temme-

lig ekscentriske, unge Mennesker. Til fælles Muntration (betyder nok opmuntring) har de f. Eks. hittet paa at afholde Dans-Væddeløb, og den 1ste Marts foregaar en stor Kapdansning over en Distance af 3 engelske Mil eller Klubbens Sal 117 Gange rundt. Der er udsat 6 Præmier, der uddeles til de tre Par, som kommer først ind. Der skal stadig galopperes".

Klubben "Trois" holdt danse arrangementer og konkurrencer fra 1892 til 1899. Man udlovede også egentlige præmier som f.eks. dame- og herreure, og man holdt i 1898 igen gratis julefest for 200 børn. De sidste artikler og annonceringer, jeg har fundet, er fra maj 1899. Derefter ser det ikke ud til, at der er aktivitet i foreningen.

I 1890'erne var der mange foreninger, der blev kontrolleret af politiet og fik bøder, såfremt der var bal- eller festdeltagere, der ikke havde medlemskort til den indbydende forening, og det blev håndhævet strengt af politiet, der ofte deltog med civilbetjente. Der var derfor mange politianmeldelser af disse foreninger og også mod "Trois". Man havde sågar annonceret med billetter ved indgangen, og havde lukket ikke-medlemmer ind til baller og konkurrencer. Disse "kriminelle handlinger" kunne være årsagen til, at man ikke hører mere til "Trois", eller også holdt man bare "lav profil" uden avisdækning. Hvor længe foreningen eksisterede har jeg ikke fundet ud af.

De væsentligste kilder:

Datidens aviser, Statsbiblioteket, Århus
Love for "Trois" og "En aften i Kæden", Det kongelige Bibliotek "Kongens Klub",
www.fotohistorie.com